

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TARSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.

Előfizetési ár:

Egész évre 5 frt — kr. — Félévre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Búza-utca, 1283. szám, hova a lap szel-
lemi részét illető közlemények és előfizetési
pénzek küldendők.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad

a Nyácsik Soma utóda cég.

Ugyanitt egyes számok is kaphatók.
Hirdetések és nyilttéri közlemények ju-
tányos áron vétetnek fel.

Az alföldi munkások állapota.

Az aratás országszerte megindult és a kasza pengése elnyomta a puskaropogás zaját. A munkások dolgoznak és a legnagyobb tisztességben feledésbe megy a lelketlen izgatók esábitó szava, elhallgatnak az erőszakos igények és helyreáll magától a rend.

A szociális bajok orvoslásánál úgy kell eljárni, mint az okos orvosnak, a ki műtétbe nem fog, a míg a szervezetet láz emészti. De ha ismét beállt a rendes vérkeringés, keresni kell a baj okát, s oda kell alkalmazni a bajt fészkestől kiirtó gyógyszert, a hol gyökere, eredeti forrása rejlik.

Az alföldi munkások ügyével komolyan nem lehetett foglalkoznunk, a míg a szenvedélyek dühöngtek. A kormánynak erélyesen kellett fellépni és megfékezni azokat, akik romboló hatalommal támadtak a társadalmi rend és a törvényes intézmények ellen. Érezni kellett a felzendült tömegnek az állam hatalmát. Be kellett látnia,

hogy nem ő szab törvényeket a társadalomnak, hanem csak a megillető helyét foglalhatja el a társadalomban a fennálló jogrend alapján.

Azt hisszük, ez megtörtént. Vértörzsvél gondolunk a szerencsétlen áldozatokra, kiknek talán legnagyobb bűnök a tudatlanság volt. Ellenben szeretjük megfenyítve látni azokat, kik a szegények tudatlanságát felhasználva s ezzel visszaélve, legalább közvetlen okozói lettek a gyászos eseményeknek. Az emberi igazságszolgáltatás gyarló, s alkalmasint ép az értelmi szerzőket, a legnagyobb bűnösöket, nem fogja elérhetni.

De nem a megtorlás az, a mire első sorban gondolunk. Célunk a gyógyítás, s óhajtatunk oly viszonyok előidézése, melyekben azok a szomorú események nem ismétlődnek.

Mindenekelőtt egész tisztán kell látnunk a bajok okát. A közvélemény hasonló, vagy csak rokontermészetű mozgalmakra szerel egy jelszót alkalmazni. E jelszót ráhuzza az esemé-

nyekre, gyakran tévesen és helytelenül. Az alföldi munkásmozgalmakra is ráfogták a szocialistaságot, anarchizmust és mit tudjuk még micsoda latin végzésű veszedelmet, a mi pedig nézetünk szerint egyáltalában nem illik rájuk.

Az alföldi munkások nem szocialisták, sőt sejtelmük sincs arról, hogy az mi fán terem. A munkások egyesületi törekvése nem bir semmi rokonsággal a külföldi mintákra szabott »szekciókkal«, a nemzetközi szocializmus szervezetének legutolsó gyűrűskéivel. A mostani zavarok folytatásai százados ugynevezett parasztlázadásoknak, melyek többnyire helyi okokból törtek ki, s többnyire ugyanazon megyékben, a hol most dúltak, hiszen e megyék ugyanazok, melyekből a maga idején Dózsa toborzotta derék hadának zömét.

De még csak a közönséges strike-kal sem hasonlíthatók össze. Az összebeszélés esetleges, a munkások nem tagjai egy szervezett testületnek (mint

TÁRCZA.

Biró előtt.

*Így édesem! Úlj szembe velem,
Most ítélőbirád vagyok:
Saját ügyemben — önmagamhöz
Nehéz panasszal járulok.*

*Vádolva vagy, hogy szívet loptál,
A bíró szívet vitted el:
E tette melegség nincs szép lánykám,
Örök rabságot érdemel!*

*Hogy van melegséged? Add elő hát,
Hisz' szívesen meghallgatom:
„Bíró uram, — mást nem tehettem,
Ha megszerettem oly nagyon!”*

*Ez enyhítő-körülmény volna...
Fölmenteni mégis nem lehet!
„Bíró uram, — tekintse azt, hogy
Ott hagytam érte — szívemet!”*

*Ah! ez meg épen bűnös szándék
Hogy így másnak szívébe juss!
A büntetés is súlyos lesz majd.
Mit is mond a paragrafus?*

*„Ki másnak szívet — bár sajátját
Cserébe hagyta — visszi el,
— Amor istennek a nevében —
Örök rabságot érdemel!”*

*A büntetés kiszabva szentem,
S a börtönről is én leszek...*

*„Bíró uram — az ítélőben
Megnyujgom — nem föllebezlek!”*

Horváth Elemér.

B u z i á s.

— Egy kis fűrdői pikantéria. —

— A »Szarvas és Vidéke« eredeti tárczája. —

— Felkérném a tekintetes doktor urat, ha nem sajnálná, egy kicsit felnézni a feleségemhez, — nyitott be István gazda az orvoshoz.

— Miért, István gazda? — tudakolá az orvos. — Mi baja a menyecskének?

— Háj'szen hogy éppen baja volna, nem mondom; de, úgy ránézvél, nem mondaná azt talán maga a doktor úr se. És mégis, mégis... héj, mert nagy sora van annak, — panaszojja a kérdezt.

— Ugyan — úgy-e? De hát akkor minek néztek fel? — kötekedik vele a

doktor. No, üljön le István gazda, aztán mondja el szép sorjába: mi fáj, hol fáj a menyecskének — aztán, ha majd személyesen is felnéztem, ördögöl czimboráljon az a betegség, ha ura nem leszek.

István gazda nagy körülményességgel ült le ennyi biztatásra, s mint aki még mindig »Tamás« a doktor úr elbizakodásában, nagy »üm«-egeléssel kezdte:

— Hm no, hát, hogy a legelején kezdjem, hiszen doktor úr is megtisztelt a jelenlétivel, mikor most 4 esztendeje lakodalmat ültém a feleségemmel, aki akkor is olyan friss, pirosposzsgás leányzó volt, a milyenül menyecskének is megmaradt.

— Emlékezem, István gazda, mintha csak ma volna. Szép, összeillő fiatal pár volt kelmed meg a menyasszonya, akinek akkor megjósoltam, hogy ilyen egészséges fának bő leszén a gyümölcse. De ha olyan friss pirosposzsgás ma is, mint leánykorában volt —

— Épen ez az, — vág közbe István gazda, — nagyon friss, akárcsak leánykorában, aztán az a megjósolt termés...

— Elmaradt, tudom, Ijja, István gazda, nem minden fának érik egyszerre a gyümölcse. Talán csak nem ez bántja?

p. o. az angol trades-unio, vagy a német »Gewerkschaft«), melynek előre kiszámított és határozott céljai vannak, hanem a tömeg összeverődik, mert sok elégedetlenség felhalmozódott, s mert bujtogatók hazug hírek terjesztésével felizgatták a nép kedélyét. A ki tehát az alföldi munkásmozgalmakat szociális jellegűeknek tartaná, s rájuk az ismeri, persze csekély hatású gyógyszereket akarna alkalmazni, az keserűen csalódnék. Időt és erőt pazarolna, de eredményt nem érne el.

Az alföldi munkásnak a helyzete azokban a megyékben, a hol a zavarások leginkább tért foglaltak, valóban sajtáságos, tanulmányozásra méltó és gondos ápolást igénylő.

Az ide értett megyékben a birtokviszonyok nem éppen szerencsések. Vannak jelentékeny nagybirtokok, vannak megkötött uradalmak, s van tekintélyes parasztbirtokos-osztály. Ellenben igen kevés az 500 holdnyi birtokig terjedő birtokos-osztály. Viszont igen nagy a teljesen birtoktalan, proletár földmivelő-osztály, mely napszámából, földmunkából és főképp az aratási munkából él. Ez utóbbitól várja a téli szükségletei fedezését, minthogy télen többi kereseti ágai nem jövedelmeznek, házi- vagy egyéb ipari munkát nem ismer.

A nagybirtokosok gazdaságukat gépmunkára rendezték be, s ezt igen helyesen tették. A nagybirtokos már csak úgy versenyezhet, csak úgy

birhatja meg a veá is nehezedő közterheket, ha gazdaságában felhasználja a takarmány vívmányait. A gép versenyez az emberi kézzel, s a míg fokozza az erősnek, a lökegazdagnak hatalmát, addig még gyengébbé teszi a gyengét. A nagybirtokos többnyire jó munkaadó. Jobban fizet és humánusabb a bánásmódja. Ellene a napszámoknak az alföldön kevesebb volt mindig a panasza, s nem is ellene fordult a mozgalom.

Rendszerint még jobb munkaadó a kisbirtokos, az 5—600 holdas úr. Ez közelebb áll munkásaihoz, közvetlenül érintkezik velük, ismeri őket személyről, névről, s ismeri bajaikat, a mikén, ha csak teheli, szívesen segít. Használja a munkát, de nem éli ki a munkást. Középbirtokos azonban az itt szóban forgó megyékben kevés van.

Van azonban jelentékeny és jó módu parasztbirtokosság. A parasztbirtokos nemzetgazdaságilag kétségkívül kitünő földmivelő, de társadalmilag a hatása sokkal kevésbé kedvező. A napszámos, a mezőgazdasági munkás könnyen meghajol a birtokos úr tekintélye előtt, mert annak fölénye föllötte nem csupán a nagyobb vagyonban, hanem a magasabb műveltségben is nyilvánul. Az úr tekintélye nem fájt annyira, mint a hasonrangu parancszava. A parasztbirtokos maga is dolgozik egy sorban fizetett munkásával, közvetlenül felügyel munkájára, nem ismer elnézést vagy könyörületet, kevésbé szánja szenvedéseit, s a szó

szoros értelmében a legvégsőig kihasználja bérelt munkásának munkacerejét.

A munkaadóknak ez az osztálya az, a mely ellen legközvetlenebbül védekeznek az alföldi mezőgazdasági munkások. Erőszakos föllépésük kárhóztatandó és megtorlandó. Helyzetük azonban sok tekintetben méltányolást érdemel. Az ipari munkás munkanapja 10—12 óráig tart. A mezőgazdasági munkásé, a háromszori pihenést: reggeli, ebéd és uzsonnát beleszámítva, napkeltétől naplementig. E munkanap tarthat esetleg 15—16 óráig, tehát oly hosszú ideig, hogy azt az emberi szervezet csak erőkopással bírhatja ki. A munkanap hosszát tisztán a munkaadó szabja meg, s maga is a munkában részt vevén, betöltését szemmel tartja. A munka jutalmazásánál szintén szűkkeblűbb, fukarabb, mint az úri munkaadó. Apró csselfogásokkal igyekszik megrövidíteni munkásait, oly csselfogásokkal, melyeket munkásai, mint-hogy észjárásuk ugyanazon nyomon jár, felismernek és fájdalmasan ellünni kénytelenek. Szóval hata' mat gyakorol mint egyenlő egyenlők fölött, tekintélyt akar tartani, a mely csak vagyona révén szerzettetett, s a mit sem tisztel, sem kegyelet nem támogat.

Ez az alföldi munkások állapota. Ezen nem szociális gyógyszerek segíthetnek, hanem mélyebb, a birtokviszonyok rendezésével összefüggő bölcs rendelkezések. Ezekről majd alkalomilag. —y.

— De bizony ez bánt, tekintetes uram! Mi türes-tagadás: bánt, nagyon bánt! Évről-évre csak vártam — reménykedtem: biztaltam magamat, hogy gyerek kerül a házhoz, aki gyönyörűsége lesz öreg napjainknak. Még azt is megtettem, hogy egy ócska kocsikereket billenttem fel a kémény hegyébe, hátha — mondok — megfészkel rajta a golya. De bizony, hiába minden mesterkedésem, menyecske' nek marad az asszony, olyan frissen, pirosposzgsán, akár leánykorában.

— Hehehe! Hát aztán ez fúrja csakugyan a kolmed agyát?

— Hogyne fúrna, mikor látom, hogy körülöttem mindenütt gyereksírás veri fel a portákat, csak az enyém olyan csendes, zajtalan, kihalt, akár a temető. Azért nagyon felkérem újból is tekintetes uramat, ha arra jártában felnézné azt az asszonyt; talán lehetne még segíteni a bajunkon.

— No, István gazda, megteszem a kivánságát, — bocsátotta útnak az orvos a furesa panaszost, s aztán, ahogy ígérte, csakugyan be is tekintett az egészséges beteghez.

— Tudja mit, István gazda, — szölt az orvos, ahogy a menyecske' t alaposan megvizsgálta. Búziásra kell küldeni az asszonyt.

— Búziásra?

— No, igen! A búziási fürdőbe, melynek vize különös gyógyhatással van az ilyen asszonybetegségre.

— Ej, haj! — csettintett István gazda — Ilyet se hallottam soha! Fürdőzni... Nem való ez a magunk-szörű embernek, kedves doktor úr. Úri tempó, ami elég jó lehet az inci-sinci kényes dámacskáknak: de hogy az én feleségem — — hehehe! bizony-bizony megnevettél a tekintetes úr a kúrájával.

— A' pedig nem nevetni való, István gazda, — szölt a doktor tudós, komoly ábrázattal. Akit a golyamadár elkerül, aki szereti, hogy gyermeksikongás verje fel a portája csendjét: Búziásra küldi a feleségit. Annyi ott a golya, hogy no... Egy szóval: Búziás és punklum!

— Hm, hm! Persze, hogy persze! Ha így áll a dolog, ha doktor úr nem figurázott, hát — üsse kő, hadd menjen az asszony fürödni. No feleség, készülj! Für-

döbe mégy, Búziásra! Úri dáma lesz belőled, csak aztán el ne kényesedj!

*

Nagy bodor füstfelhők gomolyodnak ki az István gazda háza kéményén, sötét gázzlepellő terülve el a magasban.

A kémény alatt, a konyha tűzhelyén vidáman pattog a tűz, mely körül felhérnép szorgoskodik pecsenyesütéssel, pogácsa-szaggal.

Az útra-való készül.

István gazda megszívlette a doktor úr tanácsát — a maga módja szerint.

Kieszelte, hogy csak nem bocsáthatja olyan messze idegenbe magától a kedves párját, ismeretlen tájra, ahol talán meg sem értik a magyar szót.

Mert a mappán kiókumlálta, hogy Búziás ott van valahol Temesvár körül. Szép Magyarországnak ezt a vidékét pedig német meg szervíánus lepte meg, — bizony még éhen vesz közöttük az asszony, ha meg nem értik egymás szavát.

Aztán meg nagyon fúrta az elméjét, hogy mi haszna lehet a fürdőnek az ő nagy bajában. Mert hogy ezer búziási golyama-

Az iparos ifjuság műkedvelői előadása.

(1891. augusztus 2. és 5.)

Költőnek született, s asztalosnak adták. Toll helyett gyalút kellett kezébe fognia. Ifjusága nappalait a műhelyek fűrészporsos levegőjében töltötte, s csak éjjeli álmát megrabolva áldozhatott a műzsáknak, s képezhette önmagát. Vándor évei alatt ismerkedett meg a művelt nyugattal, mindenütt ismereteket, tapasztalatokat gyűjtött, s hiányos tanulmányait egészítette ki, míg végre megszabadulva a pályatévésztés nehéz gondolatától, visszaadott igazi hivatásának. Ez *Csepreghy Ferencz*, a „Sárga csikó” halhatatlan szerzőjének múltja. Fényes példa arra, hogy a nehéz testi munka, az iparüzés nem teszi a szellemet munkaképtelenné, hogy az önképzés, műkedvelés s hasonló nemes szórakozások a munkától fáradt testnek leghálásabb pihentetői.

Az a fényes eredmény, mely az iparos ifjuság vállalkozását kísérte s úgy a teltház biztosította anyagi sikerben, mint a kifogyhatatlan tapsolás és tetszészajban nyilvánult, legyen gazdag jutalom fáradozásukért, növelje nemes ambíciójukat, szolgáljon buzdításul a jövőre.

A kik a hasonló kezdet fontos jelentőségét, erkölcsi súlyát ismerik, a legőszintébb örömmel üdvözlik azokat, kiket a kezdeményezésért, a buzgó és laukadatlan fáradozásért, rendezésért méltó érdem illet. *Golián Soma* és *István* urak bizonyára élvezték a sikerült estén a jól végzett munka gyönyörét, s a minden oldalról jövő elismerés adóját, önzetlen levékenységtük jutalmát. Ez is adószedés, de nem oly odiosus, mint a másik.

A szereplő ifjuság is ismerte a teli szolgálat nagyságát, nem maradt haláttan, s előadás után meleg szavak kíséretében koszorúkat nyújtott át a lelkes rendezőknek.

*

dár se hoz neki egy csipetnyi-csepp gyereket se, — ezzel tisztában volt.

Elhatározta hát, hogy előbb maga nézi meg azt az ördögös fürdőt. Kikapasztalja a nyitját, s aztán ha minden csínját-bínját kiösmerte: isten neki, hadd menjen akkor oda az asszony.

S ahogy az útravaló pecsenye szép ropogásra sült, meg a pogácsa is kikerült a bűboshóból, melyet nyakába kerítvén, talpa alá vette a világot, hogy elhatározását megvalósítsa.

*

— Búziás!

István gazda szive nagyot dobant, ahogy *Pokróc* Ádám konduktor úr harsány hangon kiáltotta e szót, és a kupé ajtaja kivágólván, szemé elé tárult a kies fürdőhely.

Nehézkesen lépett le a vagon magas kényelmetlen lépcsőfokán, és nyakába kerítve a pogácsával, csibesülttel terhes szeredást, hosszas tudakozódás után végre a fürdőépülethez jutott.

— Kérek egy bilétét! — szölt be a fürdőpénztár csapóablakán, s ahogy észrevette, hogy vászoncsaléd, s hozzá még formás, adja a jegyet, megcsodortva jól gon-

Felesleges volna a „Sárga csikó” meséjét itt ismételni, színirodalmunk e remekét ismertetni. Egy megrázó paraszt-tragoedia, a népszinmű legclassikusabb formájába foglalva, a legzamatosabb magyar nyelv gyöngyeivel kifejezve, az egyenes magyar jellem s a typus legeredetibb alakjaival, a betyárpoezis ragyogó kincseivel ékítve.

Könnyű és kellemes munkát végez a referens, midőn arról számol, hogy a leszámítandók leszámításával, a méltányosság és viszonylagosság igaz mérlegével mérve, az előadás méltó volt a mű magas becséhez, felette állt a közönség várakozásának, s egészében a legkellemesebben átélvezett est benyomását tette. De lássuk a részleteket.

Erzsike, e pajkos-kedves gyermek, saját értékének tudatában természetes kaczer, a mellett mélyen érző, naiv kedély, de kibben már megvan a leendő magyar menyecske kardossága, ki az indulatok egyik polusából átmenet nélkül csap a másikba, e síró-nevető gerle, kétségkívül a mű legrekonszenvesebb alakja, soha sem lehetett volna jobb kezekre bízva, mint midőn azt *Konjacsnyi Ilka* kisasszony személyesítette. Róla szólva csaknem egészen félretehjük a viszonylagosság szemüvegét. Természetes fesztelenség és kellem, kifejezésteljes játék, üdén csengő, kellemes, behizelgő — fájdalom kissé gyenge — hang, elfogulatlanság, ezekkel összegezhető leginkább az ő sikere, s ha hozzátesszük, hogy jó megfigyeléseken alapuló igazi rutin látszott minden mozdulatáról, szép szemeknek pajkos, öntudatos használatáról, azt hisszük, nem egy vidéki népszinműzenekesnő által lehetne irigyelve. Nem is maradt el a közvetlen kritika elismerése; dalait megújrázták, szavait sokszor elnyomta a hangos tapsvihár, s virágban sem volt hiány.

Laczi szerepével *Becsák Lajos* úr küzdött meg. Talán az a körülmény, hogy e nehéz és sok drámai erőt igénylő, de ép-

azért végtelenül hálás szerep az előkészületek alatt több kézen ment keresztül, s mostani személyesítője is csak rövidebb ideig foglalkozhatott vele, — okozta, hogy *Erzsikének* nem volt egész méltó partnere, vagy legalább több jóakarattal kell alakítását elbírálni. Nem tagadható meg tőle szorgalmas tanulásaért és szerepe értelmes előadásáért az elismerés, de az is tagadhatlan, hogy nem igyekezett eléggé kizsákmányolni szerepének kínálkozó kincseit. Atyjával való első találkozásának jelenete még pusztá elolvasásra is képes könnyeket csalni az érzékenyebb szemébe, míg az ő interpretálásában nem mutatott ily eredményt. A csárdásjelenetben már inkább engedett szenvtelenségéből, szerepének lyrai elemét pedig — talán az *Erzsike* szemének hatása alatt — dicséretes közvetlenséggel és melegséggel töltötte be. Énekében sok melegség, érzelem, hangjában elég férfias erő, — bár egy kevés fátyolozottság is volt.

Podany *Emma* kisasszony *Agnes*-e egyike volt a legjobb alakításoknak, sőt határozottan egyenlő színvonalon állt az *Erzsiké*ével a maga nemében s azért együttes tableau-ik nyújtották az est legtöbb élvezetét. A férje ártatlanságát szívesen hívő, hűséges hitves, gyermekét szerető, féltő anya, vallásos kedély minden nyilatkozása a legkiválóbb intelligencia és discretionia vallott, kezdettől végig szerepe magaslatán állt.

Deák Ferencz úr *Bakaj András* szerepében, — leszámítva a műkedvelők ritkán leküzdhető nyögét, az elfogultságot — eléggé otthon érezte magát, s értelmes előadásával sokban járult a sikerhez. Meglátott alakításán a régi, takart bűnök által üzött lelkiismeret vergődése, az igazság derülésétől való rettegés, s a leszámolás jelenetében nem hiányzott a bukott nagyság, a megtört, megalázott büszkeség kegyelemkérő hangja, de nem jutott eléggé kifeje-

Töprengésközbe na harmadik fürdőkabin ajtaján nyitna már be, de hát azt is elfoglalta egy barát, sőt el a negyediket és ötödiket is.

— Tyhű, aki lelke van! Hát egy egész klastrom barát jön ide fürödni? — fakad ki végre, és ahogy még egy pár kabin ajtajánál ismétlődik a korábbi jelenet, végre hatalmas világ gyúl agyában és tenyerével nagyot csapva a levegőn, fufangos mosolylyal mondja:

— Hehehe! Persze, hogy — izé! Igy már tiszta sor. Annyi itt a golya, hogy csak győzzék békával. Hanem az édes páromat mégse küldöm közzéjük. Nem biz' én.

És lassú léptekkel esoszogva végig a hosszú folyosón a kijárat felé, zsebében a le nem fürdött biléttel fordított hátat a kies *Búziás*nak, még a vasúti kupéban is egyre dörmögve:

— Persze, persze! Tiszta sor, hogy asszonyfürdő. Kár, hogy az a sok golya mind olyanformán néz ki, mintha kakukmadár volna!

Kópé.

dozott bajszát, foghegyről dörmögi: »Ej-haj! Ez már csakugyan asszonyfürdő. Ha'isz itt még a kassziros is szoknyában jár. Ühm! takaros kis portéka, terem' ugye, takaros! Szeretném tudni, ez is a golya miatt jött-e ide?»

Aztán egyet rántva a nadrág szíjján, röstelködve folytatá:

— István, István, hát azért jöttél te ide, hogy legyeskedj! Jobb bizony, ha a magad baja után jársz.

Ez épületes föltevással aztán be is fordult a fürdőépület folyosójába, melyből — mint klastromcellák — két oldalt nyitlak a fürdő-kabinok.

István gazda nagy bátorsággal nyit be a legelső kezeügyébe eső ajtón, de egyszerre visszahököl, mert az ajtó mögül édes mosolytól gömbölyödő csupasz ábrázat vi-gyorog felé.

— Adta barátja! mért nem zárja magára az ajtót, ha fürdeni akar, — morogja, ahogy a másik ajtón nyit be; de ki se mondja jól, amit gondolt, már ismét hátránterodik, mert itt is ugyanolyan ábrázat to-lakodik az orra elé.

— Mi a! Megint barát? Mi a kánya hozza ezeket ilyen asszonyfürdőbe?

— — —

zésre; úgy látszott, mintha takarékoskod-
nék szép organumával.

Csorba Márton alakja szintén sikerült *Petricz* úr kidolgozásában. Szépen, elég pa-
thosszal szavalt különösen első jelenetében.
A megtért bűnös, övéi hajlandóságáért esdő
férj és apa fájdalmas hangját nem tévesz-
tette el, de ott, a hol a szenvedélynek ki-
töröbben kellett nyilatkoznia, nála is hiány-
zott a tűz, az erő. A csárdásgazda fontos
leleplezéseit nem látszott elég érdeklődéssel
kísérni, s elrabolt becsülete visszaszerzésé-
hez — nyomra jutva — nem fogott elég
buzgalommal. Utolsó jelenetében Bakajjal a
bosszúálló harag fojtott hangja, majd a
megindulás és megbocsátás megható ténye,
a belső küzdelem megérdemelt elismerés-
ben részesült.

Zsuráfi Sándor úr „pusztabíró“-ja ha-
tározottan kitünő alakítás volt. Fesztelen
mozdulataival, hetyke, gögös, parancsolás-
hoz szokott hangjával, majd a sértett apai
önérzet teremtette bosszúszomjában s ke-
gyetlen sarcasmusával olyan tökéletes „pusz-
tabíró“-t nyújtott, mely bárhol megállhatná
helyét.

A *staffage*-alakok közül néhányat kü-
lönös elismerés illet. Ezek közt első sorban
Liska úr „Pista“-ja, a naiv esetlen paraszt-
gyerek, s a cigányok általában több ízben
hangos kacaját provokáltak; *Marsal* úr fess-
betyár volt s csinosan énekelt, *Pető* úr
csárdásgazdája semmi kívánni valót sem
hagyott maga után, *Lászlófy* úr „Iczig“-je,
leszámitva egy kis túlzást, igen jó típus
volt. A segédjegyző sikerült fotográfia, a
koldusok és Harasztos kántor szintén igen
jók voltak. A kisebb női szerepek betöltői
mind kitünően buzgólkodtak aránylag cse-
kély feladatuk körül s általában elmondhat-
juk, hogy az előadás magas sikeréhez igen
nagy mértékben az járult, hogy az apró
mellékszerepek jól lévén megalkotva, meg-
feleltek a háttér színezésében, a főalakok
kidomborításában nyilatkozó fontos felada-
tuknak.

S ha e sorokat azzal zárjuk, hogy a
műélvezet, melyet az iparos ifjúság méltá-
nyolt fáradság árán nyújtott, a legkénye-
sebb igényekkel is kielégítette, — s hogy
sikerökkel értéküket megismertette, a kö-
zönség mindig örömmel és várakozással
fogja nézni hasonló vállalkozásaikat — azt
hiszük, kiérezhető talán szigorú, de jóaka-
ratú kritikánkból a buzdító szó: „előre!“

Z.

Némely mellékes keresetmódokról

vagy

hogyan juthat pénzhez a földműves ember?

— Alkalomszerű beszélgetések. —

Irta: **Egy öreg ur.**

II. A szőlőben. (Vége.)

A német király meglátogatta egyszer
egy szegény falu papját, a ki épen az új
módi méhészkedésnek volt mestere; s látva
az asztalra felrakott sok ezüstneműt, cso-
dálkozva kérdé: „Olyan jól jövedelmez a
tisztelendő úr fárája?“ — „Nem a fára
uram király, — felele a pap, — hanem a
méhház, — a méhek.“

Pedig nálunk erre is alkalmasabb a

vidék, mint a hol az a pap lakott, (sak
még kellene próbálnunk azokat az új mó-
dokat.

Hazamenve az úton megint csak visz-
szafordult a beszélgetés az előbbire, hogy
bizony sok kincs van a földben.

— De még a földön felül is elég van
készen, csak érte kell nyulni, — mondék,
— egy az útfélen nyíló virágot leszakítva.

György bácsi tréfálni akar velem,
hogy: „talán azt a virágot is kincsek
tartom?“

— Nos! miért nem, — felelek, —
lássa, máshol az ilyen mezei virágokat a
gyermekök összegyűjtik, száraz homok kö-
zött szépen megszárogatják, hogy azok szí-
nüket és formájukat megtartják, — nagy
bokrétákba, koszorúkba fűzik és eladják.

Ha megfordulna nagy urak szobáiban, tu-
dom nevetne rajta, hogy milyen becsben
van ott az, a mit mi szekérszám hordunk
a marháknak.

Pedig nem az ám a nevetséges a do-
logban, hogy az urak azt megveszik, hanem
az, hogy messze földről hozatják, hogy ki-
megy a pénz más országba, még ezért is
a mit mi itt lábbal tiprunk.

Némelyik esztendőn a nagyvárosi vi-
rágkereskedők hirdették, hogy árvalányhaj-
jó áron megvennének, ha kaphatnának. Alig
hiszem, hogy kaptak volna, pedig terem me-
gyénkben is, — ha másutt nem, de a Ság-
hegyen bizonyosan tudom, hogy terem. Ha
valaki, — egyéb munkára tehetetlen, —
rá szánta volna magát; egy nap többet ke-
resett volna, mint a kapás ember hétszám.

De hát csak ilyen ez a mi népünk, a
mezei munkán kívül előtte minden egyéb
hiábavalóság. Azután úgy jár, mint szent
Péter a patkóval meg a cseresznyével.

Ismerik ezt a mesét? Nem?

Egyszer Jézus meg Péter útjاراتukban
találtak egy ócska patkót. Péter restellett
érte lehajolni, de az Úr felvette, eladta és
vett az árán cseresznyét. Mikor aztán meg-
ehültek, szomjaztak, elővette; de Pétert
nem kínálta belőle, hanem olykor-olykor
egyvet elpotyantott, melyekért aztán mind-
annyiszor külön hajolt le az utána menő
Péter, ki a patkóért restellett egyszer le-
hajolni. Ilyen Péterekből áll a mi népünk;
a kik midőn könnyű módon jó keresetre
tehetnének szert, — azt restellik, máskor
meg kocserves munkával keresnek — ke-
veset.

A Pista legénykének, a ki különben
is szeretett olvasgatni, mintha szegyet ütött
volna fejébe beszélgetésünk, mellém oldalog
és azt kerdi, hogy talán ezt a virágot is
úgy megakarom szárogatni, szeretném látni.

— Nem biz, — mondok, — ahhoz
nincs időm. Igaz megszárogatom, de nem
bokrétának, hanem elteszem papiros közé
gyűjteményembe.

Hogy az mire való? Arra való, hogy
megismerjük, mit terem a mi földünk, meg-
ismerjük a növényeket, a természetet, a
melyben élünk. A tudósok közül sokan fog-
lalkoznak ilyenek gyűjtésével. Nem hallot-
ták-e, hogy maga Kossuth is most ezzel
foglalkozik? Már pedig a mit az tesz, arról
csak nem gondolja magyar ember, hogy
hiábavalóság legyen.

„Ejnye, — multkoriba járt erre egy
úr, a ki a réteket, berkeket bujta, egy

csomó papiros volt a hóna alatt, tán biz
az is...“

— Persze, hogy ebbe a dologba járt
az is. Azzal van megbizva, hogy írja össze,
micsoda növények vannak a mi megyénk-
ben? — s azt kutatni járt ide Pestről. Az
ilyen tudós urak szívesen vennék, ha va-
laki segítségükre lenne; megis fizetnének
érte. — Látod Pista! könnyű gyerek vagy,
írni is tudsz, sokat jársz erdőn-mezőn, meg-
próbálhatnád, ha össze tudnád gyűjteni a
vidék minden virágát, szép borra való útné
érte a markodat. Nem kellene hozzá egyéb
egy csomó itatóspapirosnál.

„De mi haszon van abból?“ — kerdi
György bácsi.

— Nem elég haszon-e, ha az ember
tud valamit?

Aztán ha épen pénzbeli hasznát akar-
nánk látni, hát — volt-e már a legdrágább
konyhán?

„Bár ne lettem volna, — elég pén-
zembe került!“

— No lássa! abból a pénzből lehetne
ám valamit visszakapni. Az a patikáros
többnyire ilyen füvekből készíti a gyógy-
szereit, a milyen nálunk is elég van. Csak
össze kellene szedni. Ha közelebb kapná,
nem hozatná messze földről, — nem menne
a pénz ezért is idegen országba!

„Ni mennyi komló van ezen a gye-
pün!“ — mondja Pista.

— Az ám! itt is útnkban a pénz, és
mi ott hagyjuk veszni. Máshol a komlót is
holdszám mivelik, és tízszer annyit vesznek
belőle, mint a buzából, mert a serfőzőknek
szükséges. Csak nem régiben is olvastam,
hogy valaki régi, romlott komlót szívesen
megvenne; dohos buzát pedig még nem hal-
lottam, hogy valaki keresett volna.

Eközben a helységbe értünk, alig tud-
tam hova lépni a sok ganéj miatt, mely
esztendőn át lepi az utcát, ha csak eső,
szél el nem hordja.

— Ez sincs ám így mindenütt! —
mondék, — voltam olyan faluban, a hol az
asszonyok nem pusztla kézzel terelgetik a
csordára a disznót, hanem seprűvel, lapát-
tal, csipő vással, s mihelyt a kanász elhaj-
tott, seprük az utcát: de nem ám az árokba,
hanem a trágyagödörbe viszik a seprédé-
ket, gyarapítják a gazda „arany bányáját.“
még össze is vesznek rajta...

György bácsi háza előtt, egy szép sze-
derfa áll. Kérdém tőle: veszi-e valami hasznát?

„Biz annak, — mondja — csak az a
haszna, mint a gyermekjátékban van, hogy:
„tikok ülnek rajta.“

— Lássa, pedig egynéhány hélig kel-
lene csak gyerekeknek, házőrző öregnek mu-
latságból elbibelődni a selyemhernyótenyész-
téssel, — a ruhára valót ez a fa is behozná
esztendőnként.

„Ejh még ebben is pénz feküdnék?
no arra soha se gondoltam!“

— Igenis édes György bácsi, pénz
fekszik mindenben; pénz van elrejtve min-
den lépten-nyomon és mi mégis szegények
vagyunk, sokszor szűkölködünk, mert a
pénzt heverni hagyjuk! — Csak fazékszám
szeretnők a földet kiásni; apránként meg-
keresgetni resteljük; pedig: sok kicsiny
sokra megy.

Majd máskor még talán bővebben be-
szélgethetünk ezekről, most jó éjszakát.

MI UJSÁG?

— Esperességi közgyűlés. A békésme gyei esperesség f. hó 4, 5 és 6 napjain tartotta közgyűlését Tót-Komlóson és pedig az első napon az iskolaszéki ülést és előértekezletet. A tulajdonképi közgyűlés 5-én reggel gyámintézeti istentisztelettel vette kezdetét, melyen *Keviczky László*, kondorosi lelkész mondott beszédet, általános tetszést aratva a beszédnek úgy stílárís, mint tartalmi értékével. A gyűlést 9 órakor mélt. Zsilinszky Mihály, világi elnök, nyitotta meg éljenzéstől sűrűn felbeszakított remek beszédével, melyben a protestantismus száz év előtti múltját állította szembe a jelenel. Utána ntú Achim Ádám, esperes, olvasta föl részletes, nagy gonddal összeállított évi jelentését. Úgy a beszéd, mint a jelentés a jegyzőkönyvben egész terjedelmében lesz olvasható. Több fontos, de miniket nem annyira közlelő érdeklő tárgy után Benka Gyula igazgató adta elő főgymnasiumunkról évi jelentését a nála megszokott külső és belső sikerrel; ennek részleteit mellőzzük, mert nagyrészt megtalálhatók a főgymn. értesítőjében. — A jelentés után a főiskolai tanács jegyzőkönyvei alapján a következő határozatok történtek. Az esperesség kebeléből nagyobb küldöttség megy a kerületi gyűlés idején a nmélt. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez főgymn. államsegélye érdekében. A *görög nyelv* az V. és VI. osztályban fakultatívá tételük, s így rajztanár beállításá válik szükségessé. *Petri Gyula* rendes tanárrá való előlépése felett az egyházak döntenek szavazataikkal. *Liska János* újabb egy évre helyettes tanári minőségben nyer alkalmazást. *Varga József* tanár, fizetésének s ügyállásának is állandósítása a kerületi gyűlésen nyer megoldást, hova az esperesség pirtolólólag terjeszti be. A főiskola tagjává lettek gróf *Zay*, az orosházi egyház felügyelője és *Veres József* orosházi lelkész. Délben mintegy 150 terítékű bankett volt a »Komlóhoz« czimzett új, esinos berendezésű vendéglőben, hol a számos felkösztök sorát mélt. Zsilinszky Mihály kezdte meg ő felségére mondott hatásos köszöntőjével, melyet a társaság állva hallgatott végig. Felkösztöntöket mondtak meg ntú Achim Ádám Horváth Sámuel ord. esperesre, kit czimzetes püspökké avatott föl. Horváth Sámuel a két elnökre és gróf Zayra, gróf Zay Zsilinszkyre, Benka Gyula Tót-Komlóra, Koren Pál Benkára, Csermák Kálmán Novák Dánielre és még számosan mások. — A délutáni gyűlés nagy részét Hold-Mező-Vásárhely és Orosháza ismeretes vitás egyháziadó kérdése töltötte ki, mely késő este Orosháza javára dőlt el 22 szavazattal 8 ellenében. A közgyűlés 6-án délelőtt fejeződött be.

— A helybeli iparos ifjak műkedvelői előadása. Iparos ifjaink dícséretes iparkodást fejtenek ki művelődésük szempontjából. A mult vasárnap az arenában rendezett jólékonyezelű előadásukat igen szép számú közönség nézte végig s kellemesen volt meglepetve — a Golián Soma és István urak fáradságot nem ismerő lelkes rendezése folytán — az annyira szabatos, összevágó s nem egy Szarvason járt szintársulat játékát felülmuló előadástól. Maga a darab

választása is szerencsés volt. Csepreghy Ferencz országszerte ismert kitűnő népszínműve, a »Sárga esikó«, nem csakély feladatot ró minden egyes szereplőre, s hogy annak a műkedvelők mily mértékben feleltek meg, bizonyította a lelkes közönségnek nagyszámú csokrok s valóságos tapsviharban nyilvánított elismerése. A színielőadást a »Bárány« nagytermében táncz követte, mely kellemes (de a nagy hőség s gyertyaillat folytán bizony nem a legelvezetesebb látványt nyújtott. A víg közönség csak a reggeli órákban oszlott széjjel egy kellemesen töltött est élénk benyomásaival emlékezetében. Ott voltak: Leányok: Mihálfí Melán és Jolán, Konstantinovic Szidí, Brozik Etel és Zsuzsika, Gulyás nővérek, Petrás Mariska és Janka, Majercsik Paula és Linka, Trnyik Erzsike és Zsuzsika, Konyecsni Honka, Liska Gizella, Léway nővérek, Benderi Gizella, Simon nővérek, Marsal Emilia, Herczberger Ida, Müller Etel, Szarka Emilia, Csiszár Etel, Simon N., Vern Anna, Podani Emma, Molitórisz Paula, Lindenberger Etel, Konrad Erzsike, Véber nővérek, Ruzsicska Zsuzsi, Kraloven nővérek, Dolesch Antónia, Kölbl Emma, Litauszki Anna, Blaskovic Mari, Darida Zsuzsi, Opanszki Erzsi, Dosel Linka, Kalmár nővérek, Sápsszky Juli, Zuberecz Juczi, Zusa Kati, Kis Örszi, Lavrik Mari, Rómer Zsuzsi, Brauner Anna, Lifa Mari, Liska Emma, Blaskó nővérek, Bobvos Julia, Gál Etel, Klenk nővérek. Asszonyok: Marsal Sománé, Mihálfí Józsefné, Simon Károlyné, Mikolai Pálné, Szüle Kálmánné, Roszjarovicz Jánosné, Konstantinovic Györgyné, Deák Ignáczné, özv. Simonné, Benderiné, Petrásné, Trnyikné, Molitóriszné, Eszesné, Plaveczné, Vernné, Kiavényiné stb. — Az előadást *közlelvánatra* (szintén az egyleti zászlóalap javára folyó hó 5-én szerdán ismételték s a szereplők ez alkalommal is igyekeztek teljes ambícióval a fölük telhető legjobbat nyújtani, a mi sikerült is. — Az egyes szereplők játékának elbírálásával lapunk más helyén kimerítően foglalkozunk.

— Elhalasztott műkedvelői előadás. A városunk intelligens közeinek mindkét nembeli tagjai által jólékonyezelű előadásra kitűzött darab próbái az arenában szerényen folynak s ezek után az előadás, mely — mint biztos kútforrásból vettük — 2 héttel lett elhalasztva — teljes mértékben meg fog felelni azon nagyfoku érdeklődésnek, melyet városszerte mint az egész vidéken kellett.

— Az artézi-kut medenczéjének felállítására végre ténynyé vált. A hatalmas terméskövek már összevannak állítva, a medence közepén álló oszlopon Ceres istennő érekszobra fog állni. E közhasznú intézmény létesítése áral városunk fejlődésében nagy lépést tett. Azonban kívánatos volna, hogy ezen haladásban szünet ne állna be. A piactér kikövezése a közönségre nézve égető szükség lenne. Ezt eszközölni a városnak annál inkább módjában áll, mivel a közbirtokosságtól átveendő javak által anyagi helyzete arra képessé fogja tenni.

— Számadás. Az iparos ifjúság által aug. 2-án s 5-ikén adott műkedvelői színi előadások anyagi sikere a következő: az első előadástól bevétel 252 frt., kiadás: 125 frt. 35 kr., maradt a zászló-alap javára: 126 frt. 65 kr. A második előadás bevétel: 136 frt. 20 kr., kiadása: 5 frt. 32 kr. maradt a betegsegélyzodalap javára: 85 frt. 88 kr.

— A főszoigabiró ur figyelmébe. Naponkint, különösen a reggeli órákban a gyepestemester kocsija előtt egy rendőr mugy s a szájkosár nélkül járó kutyákat a kiadott

rendelet szerint lelővi. Azonban ezen, több körülmény által szükségessé vált üdvös rendelet végrehajtásában az illető rendőrt semmi vigyázat, vagy tapintatosság nem vezeti. A »Belicz-yúta-on történt, hogy a rendőr egy ebet a kapu alatt ép azon pillanatban lött le, mikor a háziúr kis leánya a folyosóról kiugrott, úgy, hogy a célpont s a gyermek közt alig egy méternyi köz volt. Elgondolható, hogy ez eset minő rémületet s felháborodást idézett elő a hazbelieknél. Akkor sem jár el a rendőr a kiadott rendelet szerint, mikor az ebet a ház udvarán lövi le; ezt ő csak az utcán teheti. Továbbá úgy tudjuk, hogy a rendelet intencziója az volt: kiirtani a gazdtalan, kóbor ebeket. Azonban a rendőr a vadászebeket, melyek a tulajdonosra nézve értéket képviselnek, sem kiméli. Nem volna-e helyesebb, ilyen, szájkosár nélkül talált vadászebeknek gazdáit érzékeny pénzbírsággal sújtatni?

— Circus. A piactéren Wollner E. állította fel műlovardáját. Eddig három előadást tartott igen változatos műsorral csékely számú közönség előtt, bár a társulatnak 5 igen ügyes bohóca van s 10 lóval működik. Különösen kiemelendők *Wollner Gyula* jockey és *Wollner Antal* a légtornászal és löhátoni jelenetekben. Ajánljuk közönségünk szíves figyelmébe.

Bizonylat.

Az »Első magyar gazdasági gépgyár részvénytársaság« tel. igazgatóságának
B u d a p e s t e n,
külső váczí-út 7.

Ezennel van szerencsém Önöket értesíteni azon gőzcséplő garnitúráról, melyet én az Önök gyarából vettem és pedig a C. S. jegyű cséplőszekrényről. Mondhatom, hogy a gépekkel teljesen megvagyok elégedve, úgy jóságukkal mint munkaképességükkel. A mult évi cséplési eredménnyel kipróbáltatott munkaképesség bámulatos eredménnyel végződött. Reggel öt órától este 8 óráig elcséplelt 370 kereszt búzát, megjegyezve, hogy a majdnem öles hosszú kereszték 20 kevével lettek számítva. A napi eredmény magmennyisége nem volt ugyan bőfizelő, mert keresztje csak 40 kilót adott, de a második napi eredmény már bővebb volt, rövid szalmájú volt és ezen ugyan rajt volt az áldás, mert itt a napi eredmény bőven fokozódott, ugyanannyi munka idő alatt búzából csépleltünk, egész tiszta, piaczképes 185 métermázsát, más növényből pedig aránylag többet lehetett végezni s valóban magam sem gondoltam ezen gépről annyi munkaképességet.

A gőzmozdony is megérdemli a dícséretet, mert nagyon kevés tüzelő anyagot igényel. Egy uraságnál csépltettem 4000 kereszt gabonát és ő meghordatta a tüzelőfát, annyit, mint előző években szoktak a cséplésnél használni, s a legnagyobb bámulatát fejezte ki, mivel majd alig felét égettük el belőle, s így a tüzelő anyagot nagyban takarítja, ennél fogva jó hírnévnek örvendő vidékünkön és így bátor vagyok a tisztelt gazdaközönségnek az Önök gyártmányait ajánlani, nemcsak azért, hogy velem dolgoztassanak, hanem azoknak a kik venni szándékoznak, hogy Önöktől vegyenek, mert még eddig jobbat és munkaképesebbet nem ismerék. Ezek után pedig fogadja őszinte köszönet nyilvánításomat amiért oly kitűnő jó gépet küldtek és kívánom is, hogy mindazon vevők, akik ezután vesznek önöktől, mindig ily dícsérelőleg nyilatkozhassanak gépjük jóságáról. Ezzel maradok

Zala-Szent-Gróth, 1891. márcz. 13.

Kiváló tisztelettel
Márkus Alajos s. k.,
gépész.

Hamisított fekete selyem.

Egy darabka mintát el kell égetni azon selyemből, melyet vásárolni akarunk, s a natáni hamisítás azonnal kiderül: valódi, tiszta, festésű selyem nyomban összefodorodik, tüze csakhamar elalszik és kevés világosbarna hamu marad utána — Hamisított selyem, (mely hamar elzsírosodik és törik), lassan ég, különösen a festett anyaggal nehezített szálat pislognak tovább és sötétbarna hamu marad utána, ellentétben a valódi selyemmel nem fodorodik, hanem görbül. Ha a valódi selyem hamvát összenyomjuk, az elporlik a hamisítotté nem. **Henneberg G.** (cs. és k. udv. száll.) selemgyári raktára **Zürichben** szívesen küld mintákat valódi és egész darabokért díj- és yammentesen házhöz selyemkéméiből bárminek, és egyes ruhákra való szálit.

CSARNOK.

Herkulesfürdő.

Julius hó

Szurtosan, kormosan, mint valami kiérdemült kéményseprő érkeztem meg, mert ahova nyultam, dőltem, ragadt rám a wagonra üledett korom s csak az a reménység vigasztalt, hogy az osztrák államvasuti kocsi is csak addig hagyódik 24 órán túl koromlepetten, míg meg nem magyarállamosodik. Nőde annál kellemesebben lepelt meg az a roppant fény és pompa, mely Herkulesfürdőn előmlik. Az Isten igazán teli kézzel szórta áldásait a Cserna völgyére. Lépten-nyomon fölbukkanó kénes hévforrásaiban már sok ezer béna és nyomorék talált teljes fölgyógyulást vagy legalább enyhülést; pazar természeti szépségein pedig szem és kedély legfonságesebb örömeit találja. A Cserna partján mértföldnyi hosszúságban kies sétautak vonulnak el; jobbra-balra szédítő magasan meredek bércóriások nyúlnak a fellegek honába, melyeket Jean Paul a maga sajátos költészetével talán így határozott volna meg: Ime a Csernavölgy megfagyott zsolozsmái, melyek fenséges némaságukkal oda mutatnak, honnan minden jó és szép származik s a hova minden hála és bámulat irányuljon! Fönn minden csendes és néma, csak alulról, a sziklás mederből hangzik fel hol lágyan zsongva mint méhek zümmögése, hol vígan csattogva-csörögve mint focskemadár csicsérgése, hol meg haragosan zúgva-dörögve — talán az emberi kapzsiságot káromolva — a Cserna soha el nem hallgató zenéje.

Mert hát az ember se hagyja ám a maga részét s ugyancsak megfizetteti úgy az Isten adományait, mint a maga kezemunkáját. Herkulesfürdő nemcsak legszebb, de legdrágább fürdője is Magyarországnak és nemcsak ideérkezünkkor vagyunk feketék a gőzös füstjétől, de »svarc«-ok leszünk akkor is, amikor eltávozzunk. Minden intézkedésnek szemet szűrő fő-fő intencziója: a pénzaratás, s a drágaság meg nem csaplanhat addig, míg a fürdő institucziói enynyire fogyatékosak lesznek s a míg meg nem szűnnek mindenbe beleerőszakolni a luxust. Ez a roppant drágaság mindenképp a lakásárakban döbrent meg, hol épenséggel nem veszik figyelembe — ahogy az más fürdőkön történik, — hogy valaki egy-két napra avagy egy-két hónapra jött-e. És ez hagyján, még örülnie kell az érkezőnek, ha szabad ég alatt nem réked. A két parton egész palotasorok húzódnak ugyan, nem valami könnyed és praktikus hegyvidéki (svájci) stílusban építve, hanem bou-

levardi építkezés módjára nehézkösen elterpeszkedve, a környező természettel díszharmonikusán, terjedelmükhez képest pedig kevés szobával, melyek az ideözönlő vendégsereget nem képesek befogadni. A kevés és drágán épült lakóhelyiség ennél fogva nem is igen lehet olcsóbb, a lehangosabban kiáltozó szükség pedig az: több és olcsóbb lakásról gondoskodni!

Herkulesfürdő nemcsak gyógyhely, hanem mulatóhely is. mottója is a gyógyterem díszes homlokzatáról ezt hirdeti: »Salutet Laetitiaë.« A fürdői élet általánosságban csakugyan e mótto szerint öszlik meg, a délelőtti a salus-é, a gyógyulásé; a délután a laetitia-é, a vigalomé. A fürdést az igazi betegek mind délelőtti végzik, délután legfeljebb azok, kik kedvtelésből lubiczkolnak. Dícséretes szigort fejtenek ki azonban a fürdők használata körül annyiban, hogy igazi kénes fürdőt csakis orvosi rendeletre és orvosi rendelet szerint szolgáltatnak ki s ennél fogva laikus fővel senki sem kontárkodhatik kurájában. De azért bizony itt sem mind arany, ami fénylik. A fürdők pompás építmények, kényelem és fényűzés hízeleg a szemnek, amerre tekintünk; de fürdés után magában a fürdőépületben pihenő hely nem fogad, haza kell menni nygázottan, hevülten, s a rheumatikusoknak erős izzadásba hajtott tagjait a szabad ég alatt, az utcán, esetleg esőben, szélben végzetes veszedelem érheti, mert légmentesen elzárható kocsiokról vagy elég jól elcsukható folyosókról gondoskodva nincs.

Jobban van ellátva a közönség étkezés dolgában. Étterem van elég, a választék roppant nagy s ki-ki tárczája arányában élvezhetik. A legelegánsabb étkező hely a gyógyterem ebédlője, de a leghűségesebb és legkedélyesebb publikuma Reiss vendéglősnak van, ki arról híres itt, hogy a legimpertinensebb gáncskeresés sem sodorja ki finom, előzékeny modorából; mert az ő lelki szeme előtt folyton ott lebeg az a régességi s különösen fürdőhelyen jól emlékeztelben tartandó bölcs mondás: »Mensch, ärgere dich nicht!« A legolcsóbbnak az Orpheum étterme hirdetőzik, de nem igen látogatják — talán mert meleg napos út vezet oda, vagy talán mert az olcsóság lepedője mögött egyéb »drágasági pótlékok« rejthetnek.

A délután, mint mondám, egészen a mulatozásnak van szentelve és mégis sokaknak a délután ugyanczezett »agyönverő« fejtő problémát képez. Mert hát egyik nap olyan, mint a másik, a program mindig ugyanaz: mulass a magad emberségéből, a hogy tudsz. Ebéd után tehát egy rész, rendszeren a betegebbit, hazamegy »egy kis szunyókálásra«, a mi ugyan eltart 3—4 óra hosszát; a másik rész a gyógyterembe siet, hol kitűnő mokka és illatos cigaretta mellett fejedelmi kényelemmel süppedhetünk a piros bársony-kanapék párnáiba. A gyógyterem ilyenkor meglehetősen megtelik s valóságos szalonbeli élet fejlődik ki, kivált ha — a mi elég gyakran akad — valamely dilettáns művész zongorához ül s játékkal vagy énekkel mulattatja a mindig hátlásan tapsoló közönséget. Ez az újságolvasásnak is helye és ideje, mi nyáron tudvalevőleg nem utolsó allatószer kivált a politikai rovatok olvasójának, minden ob-

strukciós szellem daczára erőt vesz rajtunk is az elbágyadás, szobánkba térünk és elheverjük a délután első felét. Ezután már csak a kártyázók maradnak vissza, kik csendesen játsszák tovább »csöndes« játékaikat. A hőség enyhültével azonban újra előbúvik ki-ki a maga odújából, lassankint megtelik a Cízella-park fel- s alásétáló vendégsereggel, hallgatni a fürdői zenét. Igazán látványos kép tárul a szemlélő elé, mert a domináló elem mindig a szépnem elegáns, urias, részben nemzeties öltözékével; a levegő illatszerrel telik meg és a társalgó csoportok zsongásával, miből csak a zene erősebb accordjai hangzanak ki szabatosan. A némán szemlélkezők e látványosság mellett a bazar fülkéin is szeretik legelteni szemüket, hol szebbnél-szebb műipari czikkokban gyönyörködhetünk s ahol kiváló helyet foglal el a műipari jó izlés mesterének, Marton Alajosnak díszművekkel gazdagon és művészien berendezett fülkéje. A bazar folyosójáról egyébkint a nap egy szakában sem hiányzik sétáló közönség. Vannak, akiket a szociális élet eme tarkabarka képe nem érdekel s inkább hosszú sétákra kelnek vagy a Széchenyi-rét csárdájához, vagy a távolabb eső yizeséshez, vagy a még messzebb eső erdői házikóhoz, hol idylli hangulatban költöthetik el teljes oszonnájukat. Este vacsora után újból, még pedig zsűfolásig megtelik a gyógyterem, az égő esillárok fényében káprázatosan szerterágyog a terem aranya és bíbora, 9 órakor minden este kivétel nélkül megszólal a zenekar, tánczra perdülnek a párok s lejtik tánczukat ki a késő éjszakába, ki még továbbra — egy egész életre.

Mind e mulaságban a fürdővendég egészen a saját esprítjére vagy lábaira van utalva; a hatóság csak éppen a zenét szolgáltatja hozzá, egyéb érdemek után nem törí magát. Van azonban a fürdőben egy intézet, a hol passivabb mulatságról gondoskodnak, de nincs benne köszönet. Ez az intézet az orfeum, a maga kétesbecsű előadásaival. Sem az államnak, mint fürdőtulajdonosnak, sem a temesi takarékpénztárnak mint főbérőnek, sem a hatóságnak mint a fürdő előkelő niveauja hívatott fenntartójának nem válik díszére az ilyen obskurus intézet megtürése. Mert hát kérem itt e fürdőn különösen két neme a sportnak divatos: az egyik a pisztrángfogás, a másik a balekfogás, amazi a Csernában, em azt az orfeumban gyakorolják leghathatósabban; a pisztrángot akkor fogják meg, mikor a szikláról lezuhanó habzó víz elkábitotta, a baleket pedig akkor, mikor a ledérség és habzó bor elbódította. Megpróbálták a steple-chase behozatalát s a jobb érzésűek már ijedeztek, hogy magyar Monacot akar-nak csinálni fürdőnkéből. Serencsére Baross miniszter tiltáratkor eltávolították, mert hát a mi szemébe e jeles főemberünk belebotlik, azt elsőpri kinéltetlenül; kár is, hogy az egész orfeumot el nem söpörte. Hogy mennyire veszedelmes intézet, legjobban illusztrálja a főfelügyelő példája, ki eleinte erkölcsös céltudattal gátolja vala a hazard-játék behozatalát, de egy izben — magam éppen akkor voltam az orfeumban — az előadás végeztekor a rendes kijáró el volt zárva s a közönséget azon szobán terelték ki, hol a merész játék folyt s az asztal-

T. cz.

Midőn jelen felhívásomat a n. é. közönség figyelmébe van szerencsém ajánlani, nem mulaszthatom el ama körülményre figyelmét felhívni, hogy zongoragyáram úgyszólván hazánkban az egyedüli, mely a magas kormány által is támogatatik, de hogy minél nagyobb tevékenységet fejthessek ki a termelés terén, tisztelettel kérem becses megrendelésével támogatni.

Zongoráim előnye az egyenletes csengő hang minden hangfekvésben, finom egyenletes és könnyű játéku billentyűzet. A lehető legjobb hangtartósság, mivel minden zongorámban általam készített öntött vaskeret van alkalmazva, mely a hangoló-tökere is átmegey.

Tisztelettel

LÉDECZY SÁNDOR.

Alábbiakban van szerencsém a t. közönség tájékoztatása czéljából kivonatot közölni képes árjegyzékemből, melyet ingyen is bérmentve küldök meg azoknak, kik ez iránt hozzám fordulnak.

<p>1. sz. Rövid (Stutz) szűrnny zongora, széles vas lemezzel, egyenesen hurozva, 7 octávás, elefántcsont-billentyűzettel, közönséges gépezettel.
Diófából — — — — — 400 frt
Fekete fából — — — — — 430 »</p> <p>2. sz. Rendkívül rövid (Mignonstutz), kereszturozattal, egész vaskeretben, 7 octávás, finom elefántcsont-billentyűzettel.
Diófából — — — — — 420 frt
Fekete fából — — — — — 450 »</p> <p>3. sz. Rövid szűrnny-zongora, kereszturozattal, egész vaskeretben, 7 octávás, finom elefántcsont-billentyűzettel.
Diófából — — — — — 450 frt
Fekete fából — — — — — 480 »</p> | <p>4. sz. Pianinó, keresztbe hurozott, 7 octávás, finom elefántcsont-billentyűzettel, egész öntött vaskeretben.
Diófából — — 450 frt — Feketefából, faragással — 500 frt.</p> <p>5. sz. Rendkívül rövid (Mignonsutz), angol gépezettel, egész öntött vaskeretben, 7 oktávás, finom elefántcsont billentyűzettel, keresztbehurozott, a hurok ágráfokba foglalva, a hangszegek vaslemezbe erősítve, hangtartóssága kiszámíthatatlan.
Diófából — 550 frt — Feketefából — 600 frt</p> <p>6. sz. Hangverseny zongora, 7 octávás, egész vas keretben, angol gépezettel, keresztbe hurozva, hangoló-tőke vasban, hurok ágráfokon mennek át, hangtartóssága kiszámíthatatlan.
Nyers diófából, XIV. Lajos korabeli diszitással 1000 frt
Fekete fából, faragással — — — — — 800 »
Diófából, fényezve — — — — — 750 »</p> |
|--|--|

☛ Csomagolás és vasutra szállítás 12 frt. ☚

